

UDK:347.641:061.1
Bibliid 1451-3188, 10 (2011)
Год X, бр. 37–38, стр. 90–95
Изворни научни рад

Филип МИРИЋ¹

РЕЗОЛУЦИЈА ЕВРОПСКОГ ПАРЛАМЕНТА (2007/2011 (INI)) О МАЛОЛЕТНИЧКОЈ ДЕЛИНКВЕНЦИЈИ

ABSTRACT

The European Parliament Resolution (2007/2011 (INI)) on Juvenile delinquency, the Role of Women, the Family and Society is analysed in this paper. The purpose of the Resolution is to find ways for combating juvenile delinquency. However, imprisonment is the last resort in this fight and is imposed only when it is absolutely necessary. The author analyzes the European Union measures for implementation of this resolution, which is based on several principles and they are the following: prevention, extrajudicial and judicial measures and social inclusion of young people, with special emphasis on rehabilitation and resocialization of juvenile offenders. Finally, the importance of this legal act for the process of harmonization of the law of the Republic of Serbia with European Union Law is also pointed out.

Key words: European Parliament, juvenile delinquency, resocialization, rehabilitation.

1) УВОДНА РАЗМАТРАЊА

Малолетничка делинквенција представља правни и друштвени феномен. Приликом проучавања било које правне и друштвене појаве, па тако и малолетничке делинквенције, неопходно је дати њено појмовно одређење. У теорији постоји неколико схватања појма малолетничке делинквенције. Малолетничка делинквенција у ширем смислу представља таква девијантна понашања младих одређеног узраста којима се крше легалне норме друштвене средине или „сваку активност малолетних лица

¹ Докторанд, Правни факултет Универзитета у Нишу.

или малолетних група која представља знатније кршење било које друштвене норме.²

С друге стране, постоји и уже, формално-правно схватање малолетничке делинквенције и према њему се она означава и као малолетнички криминалитет који представља скуп свих кривичних дела извршених од стране малолетника (млађих и старијих) у једном друштву у одређеном временском периоду.³ Без обзира које се од наведених схватања прихвати, неспорно је да је малолетничка делинквенција у порасту и да је потребно предузети мере у циљу њеног сузбијања. Ову потребу су препознале и земље чланице Европске уније, па је Европски парламент усвојио резолуцију о малолетничкој делинквенцији, улози, жена, породице и друштва у њеном сузбијању о којој ће бити речи у овом раду.

II) СВРХА

Европски парламент је 2007. године усвојио Резолуцију о малолетничкој делинквенцији и улози жена, породице и друштва у њеном сузбијању.⁴ Потреба за доношењем једног оваквог правног акта, њена сврха и циљеви дефинисани су на самом почетку Резолуције, где се наводи да је малолетничка делинквенција много опаснија од делинквенције пунолетних лица јер погађа младе особе током њиховог најранијег развоја и да рани прекид школовања често погодује њеном појављивању. Европска и друга међународна истраживања показују да је делинквенција малолетника у алармантном порасту, нарочито у последње две деценије. Нарочито је истакнуто да малолетници почињу са извршењем кривичних дела јако рано, чак и на узрасту испод 13 година, као и да је изражена њихова бруталност приликом извршења кривичних дела. У циљу сузбијања малолетничке делинквенције је и донета поменута Резолуција јер се овај циљ, по оцени Европског парламента може постићи једино доношењем интегрисане стратегије на нивоу Европске уније и на нивоу држава чланица, која би почивала на три основна принципа: превенција, вансудске и судске мере и социјална инклузија свих младих људи.⁵ Циљ

² Слободанка Константиновић Вилић, Весна Николић Ристановић, Миомира Костић, *Криминологија*, Пеликан принт, Ниш, 2009, стр. 223.

³ Драган Јовашевић, *Лексикон кривичног права*, Службени гласник, Београд, 2006, стр. 280.

⁴ Интернет: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P6-TA-2007-0283&language=EN>, 05/10/2011.

⁵ Интернет: <http://www.europarl.europa.eu/oeil/file.jsp?id=5430632>, 05/10/2011.

Резолуције је проналажење начина за успешну борбу против малолетничке делинквенције, с тим што казна лишења слободе представља последње средство у тој борби и изриче се само онда када је заиста и неопходна.

III) МЕРЕ ЕУ

Мере за имплементацију Резолуције о о малолетничкој делинквенцији и улози жена, породице и друштва у њеном сузбијању се могу класификовати у две групе- мере које треба да предузму државе чланице у циљу и оне које су део јединствене стратегије за борбу против ове негативне појаве. У прву групу мера спадају, пре свега оснивање, јединственог и интегрисаног школског система који треба да помогне младима да још у периоду најранијег детињства усвоје оне друштвене вредности и обрасце понашања који ће их удаљити од предузимања било ког облика кажњивих радњи. Посебно је истакнуто да активност држава чланица треба бити усмерена на смањење социјалне искључености и сиромаштва, посебно сиромаштва деце. Наглашена је и потреба да породица и васпитачи треба да младима, још од најранијег доба, пренесе позитивне друштвене вредности. Породица има посебну улогу у свим фазама борбе против малолетничке делинквенције. Државе чланице морају развити програме за помоћ родитељима. Њима се мора обезбедити право на једногодишње одсуство са посла у циљу неге детета (што има велики значај на његов емоционални развој). Истакнут је и посебан значај школе и школских заједница у формирању карактера деце и адолесцената. Ако образовни систем не успе да обезбеди адекватне начине за помоћ младима, две основне карактеристике данашњих школа, мултикултурализам и повећање разлике између друштвених слојева, могу довести до појаве насиља у школама. Образовне власти би требало да издају смернице за ненасилно решавање конфликта, у који процес би били укључени ученици, родитељи наставни као и представници локалних власти. Даље се наводи да морају постојати посебни програми за обуку наставника за спровођење образовног процеса у хетерогеним одељењима. Ученицима се мора обезбедити одговарајућа помоћ и подршка од стране стручних лица (криминолога, психолога, социјалних радника) што посебно важно када је реч о ученицима који су на неки начин дошли у сукоб са законом. Предлаже се именовање омбудсмана који би се бавио заштитом од дискриминације малолетних делинквената и представљао спону између школа и друштвене заједнице и тако активно учествовао у процесу сузбијања малолетничке делинквенције. Неопходна је и стриктна примена права Европске уније и закона држава чланица када је реч о спречавању негативног утицаја медија на

малолетнике што, између осталог, укључује и забрану емитовања сцена насиља у одређеном периоду дана. Истакнута је и улога јавних информационалних сервиса у подизању свести јавног мњења о штетности и друштвеној погубности насиља и уопште малолетничке делинквенције. Од држава чланица ЕУ је захтевано да пронађу механизме за примену алтернативних облика кажњавања (супститута казни) за малолетнике уместо казне малолетничког затвора као и активнија улога родитеља малолетних делинквената у процесу изрицања кривичних санкција. Коначно, од држава чланица се захтева да издвоје значајнија финансијска средства за имплементацију пројеката посвећених сузбијању малолетничке делинквенције. У другу групу мера за имплементацију Резолуције спадају оне које су део јединствене стратегије за борбу против малолетничке делинквенције. Државе чланице треба да у сарадњи са Европском комисијом израде минималне стандарде за сузбијање малолетничке делинквенције који би почивали на три основна принципа: ревенција, вансудске и судске мере и социјална инклузија, реинтеграција и рехабилитација малолетних делинквената. Парламент је такође затражио од Европске комисије да изради јединствене статистичке критеријуме за праћење стопе малолетничке делинквенције у свим држава чланицама ЕУ. Дефинисана су два основна правца јединствене европске стратегије за сузбијање малолетничке делинквенције и то: стварање јединственог буџета на нивоу ЕУ из кога би се финансирани заједнички пројекти држава чланица на пољу борбе против малолетничке делинквенције и објављивање редовних извештаја Европске комисије о њеној распрострањености, што укључује и стварање центра изузетних вредности који би био посвећен примени најбољих могућих практичних решења за сузбијање малолетничке делинквенције имајући у виду искуства полиције, тужилаштва и правосудних органа.

IV) САДРЖАЈ

Сама Резолуција се састоји из 3 велике целине. У уводном делу Резолуције се исцрпно наводе правни извори релевантни за њено доношење.

Друга обухвата сврху њеног доношења где је посебно инстактнута забринутост Европског парламента због повећаног обима малолетничке делинквенције.

Трећа целина је уједно и централни део Резолуције у којој су обрађене конкретне мере за сузбијање малолетничке делинквенције, како на националном нивоу држава чланица, тако и на нивоу ЕУ.

V) ДАТУМ СТУПАЊА НА СНАГУ

Европски парламент је Резолуцију о малолетничкој делинквенцији, улози, жена, породице и друштва у њеном сузбијању (2007/2011 (INI)) 52007IP0283 усвојио 27. јуна 2007. године, (на предлог посланице BATZELI Katerina), која је објављена у Службеном гласнику ЕУ, *OJ C* 146E, 12.6.2008, pp. 344–353., када је и ступила на снагу.⁶

VI) ИЗВОРИ

- “The United Nations’ Convention on the Rights of the Child of 20 November 1989”.
- “The United Nations’ Standard Minimum Rules for the Administration of Juvenile Justice or ‘Beijing’ rules’ of 1985, adopted by General Assembly Resolution 40/33 of 29 November 1985”.
- “The United Nations’ Guidelines for the Prevention of Juvenile Delinquency or ‘Riyadh Guidelines’ of 1990, adopted by General Assembly Resolution 45/112 of 14 December 1990”.
- “The United Nations’ Rules for the Protection of Juveniles Deprived of their Liberty, adopted by General Assembly Resolution 45/113 of 14 December 1990”.
- “The Council of Europe’s European Convention on the Exercise of Children’s Rights of 25 January 1996”.
- “The Council of Europe Committee of Ministers’ Recommendation to Member States concerning new ways of dealing with juvenile delinquency and the role of juvenile justice of 24 September 2003, (Rec (2003) 20)”.
- “The Council of Europe Committee of Ministers’ Recommendation on social reactions to juvenile delinquency of 17 September 1987”.
- “The Council of Europe Committee of Ministers’ Recommendation on social reactions to juvenile delinquency among migrant families of 18 April 1988”, (Rec (87) 20).
- “The Framework Programme for Police and Judicial Cooperation in Criminal Matters (AGIS), which expired on 31 December 2006, and to Council Regulation (EC) No 168/2007 of 15 February 2007 establishing a European Union Agency for Fundamental Rights”, *OJ L* 53, 22.2.2007.

⁶ Више о саставу и надлежности Европског парламента видети Бранимир Јанковић, Зоран Радивојевић, *Међународно јавно право*, Свен, Ниш, 2005, стр. 217.

- “(DAPHNE III Programme) ‘Fundamental Rights and Justice’, (P6_TA(2007) 0188).
- Communication from the Commission entitled ‘Towards an EU Strategy on the Rights of the Child’, (COM (2006)0367).
- “Resolution of 8 July 1992 on a European Charter of Rights of the Child“, *OJ C* 241, 21.9.1992, p. 67.
- “Council Decision 2001/427/JHA of 28 May 2001 setting up a European crime prevention network“, *OJ L* 153, 8.6.2001.
- “Opinion of the European Economic and Social Committee of 15stem in the European Union“, *OJ C* 110, 9.5.2006.
- Драган Јовашевић, *Лексикон кривичног права*, Службени гласник, Београд, 2006,
- Бранимир Јанковић, Зоран Радивојевић, *Међународно јавно право*, Свен, Ниш, 2005.
- Слободанка Константиновић Вилић, Весна Николић Ристановић, Миомира Костић, *Криминологија*, Пеликан принт, Ниш, 2009.

VII) ЗНАЧАЈ ЗА РЕПУБЛИКУ СРБИЈУ

Иако резолуције Савета Европе нису обавезујући за државе чланице ЕУ, оне ипак одсликавају ставове Европског парламента – јединог органа ЕУ чији се чланови бирају на непосредним изборима. Зато, извесна „обавезност“ ових правних аката извире из неспорног ауторитета који Европски парламента има, као једна од најзначајнијих институција ЕУ. Резолуција Европског парламента о малолетничкој делинквенцији, улози, жена, породице и друштва у њеном сузбијању (2007/2011 (INI)) има посредан значај за Републику Србију будући да наша земља још увек није постала чланица ЕУ. Ипак, низ конкретних и према оцени аутора, корисних мера за сузбијање малолетничке делинквенције која она предвиђа и о којима је било речи у овом раду, свакако представљају добар механизам борбе против ове негативне друштвене појаве. Проучавање легислативе ЕУ је од непроценљивог значаја за процес хармонизације правног система Србије са правним системом ЕУ, што је неопходан предуслов за пуноправно чланство наше земље у овој европској организацији.